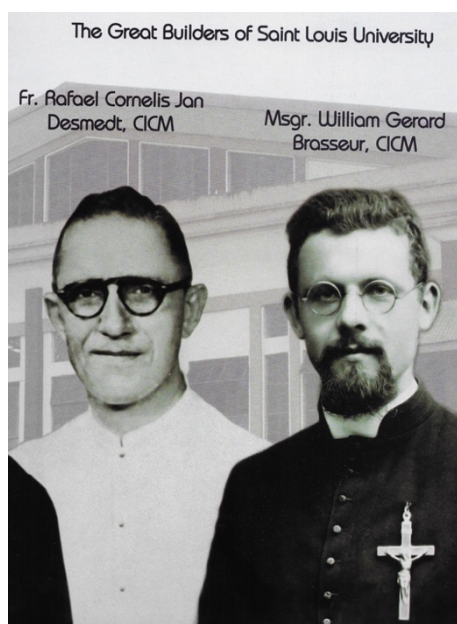

Drie dagen in het spoor van Father Rafaël en Sister Balbina

Inleiding

Dat Nonkel Rafaël als Scheutist werkzaam was in de Filipijnen is wellicht bij velen bekend. Maar dat hij nog een oudere zus Maria had die als missiezuster ook in de Filipijnen was gebaseerd misschien al iets minder. We wisten wel dat Nonkel Rafaël een aantal belangrijke functies had bekleed, maar toch was het voor ons een totale verrassing dat een google zoektocht enkele jaren geleden leerde dat hij bij de stichters was van een heuse universiteit in Baguio. Na enkele e-mail contacten verkreeg Koen een boek dat werd uitgegeven bij het 100-jarig bestaan van Saint Louis University in Baguio, waaruit onderstaande foto komt (foto 1).

Foto 1. Foto uit *Light of the North – The Centenary of Saint Louis University, 1911-2011*, 2010, p.37.

Vermits Koen voor een wetenschappelijk congres in Taipei, Taiwan moest zijn, maakten we plannen om eerst voor een week door te vliegen naar de Filipijnen en legden we de nodige contacten in Baguio om zoveel als mogelijk plaatsen te bezoeken die verband houden met Nonkel Rafaël. Wat volgt is een kort reisverslag voornamelijk over de drie intensieve dagen in Baguio.

Reisverslag

Op donderdagavond 28 november is het dan zover en vertrekken we met de nachtvlucht naar Manilla om er 16 u later plus 7 u tijdsverschil toe te komen. Lange vlucht, een dag kwijt, maar een peulschil vergeleken met de wekenlange boottocht die Nonkel Rafaël en zijn zuster ongeveer 90 jaar geleden moesten maken toen ze voor de eerste keer richting Filipijnen vertrokken. Manilla is een miljoenenstad, zeer dicht bevolkt en met chaotisch verkeer. Aan voorspellingen over de reistijd per wagen doen de Filippino's dan ook niet. Voor een korte autorit van 15 min rekenen ze al gauw 1 uur, en voor een verplaatsing van 1 uur nemen ze voor de zekerheid 3 uur. De raad van een collega om zeker een auto met chauffeur te huren was geen overbodige luxe. Je geraakt anders Manilla gewoon niet uit.

We trokken op 30 november richting Banaue, een bergdorp ten noorden van Manilla. Na een autorit van 8 uur voor 350 km kwamen we er aan en kregen al een eerste zicht op de prachtige, door UNESCO beschermde rijstterrassen. Alhoewel de Scheut missionarissen ongetwijfeld nog veel primitievere omstandigheden aantreffen en de wegen de laatste 10 jaar serieus verbeterd zijn, kregen we toch een voorsmaakje van de levensomstandigheden buiten de steden. Paarden zijn er ondertussen vervangen door een onnoemelijk aantal scooters, tricycles en jeepneys, en headhunters lopen er ook niet meer rond, maar toch vormen de povere huisjes en de eenzijdige maaltijden van rijst en kip een schril contrast met het rijke België. De huisjes bestaan veelal uit 4 palen met wat golfplaten rond. Een huisje van enkele vierkante meter ommuurd met snelbouw betonstenen is er al een luxe. Anderzijds zou het de Filipino's tekort doen moesten we hier vergeten te vermelden hoe vrolijk, vriendelijk en gastvrij ze zijn. Ze leven en werken letterlijk de ganse dag buiten en zijn met weinig content.

Maandag 2 december 2019

's Morgens vertrekken we vanuit Banaue door de bergen richting Baguio (200 km, 6 uur), waar we in de late namiddag aankomen. Net tijd genoeg voor een bezoekje aan de kathedraal. Voor de kathedraal bevindt zich een monument ter ere van de Scheut missionarissen die te paard de ganse streek ten noorden van Baguio bezochten en bekeerden. We weten dat Nonkel Rafaël eerst gestationeerd was in Lubuagan, een klein bergdorpje 200 km ten noorden van Baguio, en dat hij veel verplaatsingen te paard deed. Misschien stond hij wel model??? Daarnaast is er een gedenkteken voor alle burgerslachtoffers die sneuvelden op 15 maart 1945. Achter de kathedraal, in de kantoren van de parochie vonden we de foto's van de gewezen parochiepriesters, waaronder Nonkel Rafaël. Hij was er priester tussen 1968 en 1975 (foto's 2a-d).

Foto 2. a) Kathedraal van Baguio. **b)** Monument ter ere van de missionarissen van Scheut te paard. **c)** foto's van de parochiepriesters verbonden aan de kathedraal van Baguio. **d)** Foto van Nonkel Rafaël in de kantoren van de parochie.

Dinsdag 3 december 2019

Deze dag stond volledig in het teken van het bezoeken van plaatsen waar Nonkel Rafaël gewoond en gewerkt had. We spraken met verschillende mensen die hem nog gekend hadden. Ze toonden allen veel respect voor wat hij voor de ontwikkeling van de regio gedaan had. Telkens kwamen dezelfde woorden naar boven: *“He was not only a missionary, but also a visionary. Onderwijs en scholen kwamen eerst. Hij wist heel goed wat hij wou. Een doorzetter. Vastberaden, tot koppig toe. Een levensgenieter, maar streng in zijn beslissingen. Loved by the people.”*

's Morgens werden we aan de hoofdingang van de Saint Louis University (SLU) opgewacht door Wilfried Vanhoutte. Wilfried, afkomstig uit Wevelgem, heeft destijds burgerdienst in plaats van legerdienst gedaan en kwam zo via Scheut in de Filipijnen terecht. Hij is met een Filipijnse gehuwd en werkt nu voor SLU als coördinator van de CICM (Scheut) studies. Wilfried was voor de rest van de dag onze zeer gedreven en vriendelijke gids en had alles perfect voorbereid.

Eerst werden we verwacht bij het bestuur van SLU. De president (rector) was in Manilla, maar werd enthousiast vervangen door zijn executive assistant Dr. Jeffrey Centeno en door het hoofd van externe relaties, Dr. Mary Grace Carrido-Baywong. Deze laatste wist nog heel goed dat ze haar moeder dikwijls vergezelde bij de activiteiten van de Catholic Women's League, waar Nonkel Rafaël geestelijk directeur van was. We praatten ongeveer een uur over vroeger, en over het wel en wee van SLU nu. In 1952 stichtten Monseigneur William Brasseur, Father Rafaël Desmedt en Father Karel Pieters vanuit de Saint Louis School de Saint Louis College met 75 studenten. In 1963 werd deze erkend als universiteit en heeft nu ongeveer 25 duizend studenten en behoort tot de top universiteiten in de Filipijnen.

Daarna werden we ontvangen door de decaan van Faculteit Natuurwetenschappen, Mrs. Anne Opina die ons begeleidde naar een auditorium gevuld met vierdejaars farmacie studenten. Koen gaf een voordracht over onze familiale connectie met SLU, de opleidingen aan de Universiteit Antwerpen, en het belang van internationalisering in onderwijs en onderzoek (foto's 3a-e).

Foto 3. a) Wilfried Vanhoutte, Suzy, Koen, Jeffrey Centeno. **b)** Anne Opina, Koen. **c)** Wilfried en Koen aan welkombord van de studenten farmacie. **d)** Koen in actie. **e)** groepsfoto met farmacistudenten.

Vervolgens wandelden we naar Saint Louis School Center. Deze school werd opgericht door en is nog steeds in eigendom van dezelfde congregatie waartoe Zuster Balbina Desmedt

behoorde. Midden in dit scholencomplex (kleuterschool tot en met secundair) ligt een erg verzorgd tuintje met daarin een grot. Hier bevindt zich de laatste rustplaats van Zuster Maria Balbina Desmedt, samen met 7 andere bewoners. Zij overleed er op 15 maart 1945 ten gevolge van een “carpet bombardment” van de Amerikaanse luchtmacht op Baguio. Het doel was om de Japanse bezetter te verdrijven die er zijn hoofdkwartieren had. Die dag bombardeerden maar liefst 170 vliegtuigen Baguio en lieten de stad totaal vernield achter met vele burgerslachtoffers (foto’s 4).

Foto 4. a) Saint Louis School Center. **b en c)** graf Sister Balbina Desmedt.

Na een kort middagmaal reden we naar Maryhurst Seminary, het seminarie waar de Scheutisten in de Filipijnen hun opleiding krijgen. Dit centrum, gelegen op een prachtige locatie een vijftal kilometer van Baguio, werd opgericht toen nonkel Rafaël provinciaal overste was. Hier worden alle Scheutisten in de Filipijnen begraven en ook Nonkel Rafaël vond hier zijn laatste rustplaats. De begraafplaats is prachtig ontworpen en zeer goed onderhouden. Suzy en onze gids versierden naar Filipijnse gewoonte met enkele zelf geplukte bloemen zijn naamplaatje (foto’s 5).

Foto 5. a) Maryhurst Seminary. **b-d)** begraafplaats scheutisten. **e-f)** naamplaatje Nonkel Rafaël

We stopten ook nog kort aan Baguio General Hospital waar hij kapelaan was en bij de Maryheights campus van SLU waar de atletiekpiste naar hem genoemd is (foto's 6).

Foto 6. a) Baguio General Hospital. **b)** Father Rafaël Desmedt Athletic Oval, Maryheights campus, SLU.

Tenslotte kwamen we aan bij Home Sweet Home. Home Sweet Home was het hoofdkwartier van de Scheutisten in de Filipijnen totdat Nonkel Rafaël in 1954 besloot om het te verplaatsen naar Manilla. Het functioneert nu nog als district huis voor het Noorden van de Filipijnen en tevens als rusthuis voor gepensioneerde scheutisten. Momenteel verblijven er nog 6 scheutisten, waaronder 1 Belg. Father Mike Seys, 89 jaar maar bijzonder fit en helder van geest, is nog de enige Belgische scheutist in het Noorden van de Filipijnen. Hij was werkzaam in de parochie van Tabuk in de provincie Kalinga, niet zo heel ver van Lubuagan waar Nonkel Rafaël gestart is. Hij ontving ons bijzonder hartelijk, en alhoewel hij 25 jaar jonger is dan

Nonkel Rafaël had hij hem uiteraard erg goed gekend. Hij gebruikte dezelfde bewoordingen als bovenaan aangegeven. Home Sweet Home is ook de plaats waar Nonkel Rafaël de laatste jaren van zijn leven doorbracht. Hier werd in 1989 enkele maanden voor zijn dood, zijn 60-jarig priesterschap gevierd in aanwezigheid van zijn broer, Nonkel Albert, en enkele familieleden (foto's 7).

Foto 7. a) Home Sweet Home. **b)** Kapel van Home Sweet Home. **c-e)** Foto's van viering 60 jaar priester van Nonkel Rafaël in 1989. **f)** Maria van Jozef Desmedt en Greta De Kesel, echtgenote van Gust van Jozef Desmedt in 1989. **g)** Suzy en Koen in 2019. **h-i)** Foto's met Wilfried Vanhoutte en Father Mike Seys.

We eindigen deze boeiende dag met een koffie samen met Wilfried en laten niet na hem uitgebreid te bedanken voor zijn gastvrij en vriendelijk onthaal, ondersteund met zeer deskundige uitleg en rondleiding. Zonder zijn hulp hadden we dit nooit allemaal in dit korte tijdbestek gevonden.

Woensdag 4 december 2019

Na een kort bezoek aan de overdekte markt in Baguio, Burnham Park en Baguio Museum vertrekken we terug naar Manilla. Het museum brengt een mooi overzicht van de inheemse stammen en de nog relatieve jonge geschiedenis van Baguio en de rol van de Scheutisten in de uitbouw ervan. Tot onze verrassing vinden we ook in dit museum nog een vermelding van Nonkel Rafaël terug (foto's 8).

CICM MISSIONARIES

In 1907, five (5) the CICM (Congregatio Immaculati Cordis Mariae) Missionaries arrived in Baguio on horseback as mandated by the Vatican to evangelize the indigenous tribes of the Cordillera mountains.

In 1911, Rev. Fr. Seraphin Devesse, CICM, founded a one-room elementary school in Baguio for ten local boys and named the school, Saint Louis School. In 1915, St. Louis School expanded into a vocational and trade school under Fr. Florimond Carlu.

In 1952, the combined efforts of Msgr. William Brasseur and Rev. Fr. Rafael Desmedt founded the Saint Louis College with three departments: Education, Liberal Arts, Commerce and Secretarial. Fr. Gerard Decaestecker was its first Rector.

In 1963, Saint Louis College was renamed Saint Louis University after it was conferred with a University status on May 16, 1963. It was the first private university in northern Philippines.

(Sources: from Ike Picpican of the SLU Museum and SLU website.)

Foto 8. Foto van Scheut (CICM) missionarissen te paard met daaronder een bordje met een summiere beschrijving van hun rol in de ontwikkeling van Baguio en de Saint Louis University, inclusief vermeld van Nonkel Rafaël.

Kort CV Sister Balbina Desmedt

- 16/07/1900 Geboren te Minderhout als Maria Leonora Desmedt
- 08/09/1929 Ingetreden bij de Kanunnikessen-Missionarissen van Sint Augustinus in Heverlee, Zusters van de Jacht (Missionary Sisters of the Immaculate Heart of Mary, ICM)
- 09/04/1932 Vertrek naar de Filipijnen
- 15/03/1945 Overleden te Baguio, Filipijnen

Kort CV van Father Rafaël Desmedt

- 13/02/1905 Geboren te Minderhout als Rafaël Desmedt
- 18/08/1929 Tot priester gewijd
- 15/09/1930 Vertrek naar de Filipijnen
- 1930-1946 Missionaris te Lubuagan, provincie Kalinga
- 1948-1957 Filipijns Provinciaal Superior in Baguio
- 1957-1968 Vicaris Generaal te Scheut in België
- 1968-1975 Parochiepriester in de Kathedraal van Baguio
- 1975-1990 Kapelaan van Baguio General Hospital
- 10/02/1990 Overleden te Baguio, Filipijnen

Suzy Verheyen en Koen Augustyns, Baguio, Filipijnen, december 2019